

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Soluționarea problemei eficienței energetice prin tehnologiile informației și comunicațiilor”

(COM(2008) 241 final)

(2009/C 175/16)

La 13 mai 2008, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la:

Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Soluționarea problemei eficienței energetice prin tehnologiile informației și comunicațiilor

COM(2008) 241 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 noiembrie 2008. Raportor: dl HERNÁNDEZ BATALLER.

În cea de-a 449-a sesiune plenară, care a avut loc la 3 și 4 decembrie 2008 (ședința din 4 decembrie 2008), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 123 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 21 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European consideră că dezvoltarea durabilă trebuie să reprezinte o prioritate a politicilor comunitare. Această dezvoltare durabilă trebuie atinsă, în principal, prin eficiență energetică, prin exploatarea de noi surse de energie alternativă („regenerabile”, „curate” sau „ecologice”) și, în sfârșit, prin adoptarea de măsuri de reducere a emisiilor de CO₂ pentru combaterea schimbărilor climatice.

1.2 Comunicarea prezentată de Comisie reprezintă un pas înainte în această direcție, întrucât propune promovarea programelor naționale și regionale în domeniul cercetării și dezvoltării tehnologice (CDT) și consideră tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) ca fiind motorul eficienței energetice.

1.3 Comitetul împărtășește opinia Comisiei, potrivit căreia TIC au o dublă contribuție la atingerea obiectivelor dezvoltării durabile: pe de o parte, cercetarea, dezvoltarea și inovarea în domeniul componentelor, echipamentelor și serviciilor TIC vor duce la economii de energie în momentul utilizării lor; pe de altă parte, utilizarea TIC în diverse sectoare economice, atât în faza de producție, cât și în cea de consum, permite „dematerializarea” multor proceduri și înlocuirea schimburilor fizice și materiale cu prestarea de servicii online, făcându-se totodată economie de energie. În plus, Comitetul consideră că sunt importante și economiile de energie pe toată durata procesului de fabricație și utilizare a dispozitivelor tehnologice și că nu este suficient să ne limităm doar la asigurarea eficienței consumului pe durata de viață utilă a aparatului.

1.4 Comunicarea Comisiei urmărește promovarea, în conformitate cu aceste obiective, a unei faze inițiale de colectare și analizare a informației, ca preambul al unei a doua comunicări în care se vor defini principalele linii de acțiune ⁽¹⁾. Cu toate acestea, Comitetul consideră fundamentală promovarea acțiunilor menite să favorizeze eficiența energetică pe termen scurt și mediu.

1.5 Pentru atingerea acestei eficiențe energetice este important, în ceea ce privește oferta, să se înlocuiască echipamentele care duc la un consum ridicat de energie deoarece sunt depășite din punct de vedere tehnologic sau deteriorate prin utilizare îndelungată. La nivel european, peste 50 % din aparatele electrocasnice cu care sunt dotate gospodăriile au o vechime de peste 10 ani și pot fi considerate ineficiente din punct de vedere energetic. Ca etapă premergătoare sau alternativă la elaborarea de directive în acest sens, Comisia poate promova criterii destinate industriei care, cu sprijinul guvernelor naționale și cu colaborarea organizațiilor de consumatori și utilizatori, să faciliteze planuri de înlocuire a acestor echipamente.

1.6 Comitetul consideră, de exemplu, că ar trebui să se profite de introducerea televiziunii digitale terestre în diversele state membre pentru a se reinnoi parcul de televizoare, înlocuindu-le pe cele tradiționale cu tub catodic (CRT) cu cele având ecrane cu cristale lichide (LCD). Aceasta presupune, de exemplu, promovarea fabricării și achiziționării, prin acorduri cu fabricanții și asociațiile de consumatori, de echipamente integrate care să garanteze interactivitatea, în locul achiziționării de decodoare periferice care să fie conectate la televizoarele analogice. Studiile tehnice arată că televizoarele CRT consumă cu aproximativ o treime mai multă energie decât televizoarele LCD, în timp ce consumul de energie în modul „stand-by” este cu 60 % mai mare.

⁽¹⁾ Un exemplu al acestui efort preliminar de colectare și analizare a informației îl reprezintă recentul studiu al Comisiei intitulat „The implications of ICT for Energy Consumption” (e-Business Watch, Study report n° 09/2008, http://www.ebusiness-watch.org/studies/special_topics/2007/documents/Study_09-2008_Energy.pdf).

1.7 Comisia poate adopta poziții similare și în cazul altor domenii, cum ar fi rețeaua electrică (producție și distribuție), clădirile inteligente și iluminarea inteligentă. În acest sens, trebuie să se dezvolte: sistemul de comercializare electronică a energiei și inovațiile tehnologice în domeniul generării și distribuției; sistemele de gestionare, contabilizare și vizualizare a economiei de energie în clădiri; iluminarea inteligentă – iluminare interioară, exterioară și publică, prin intermediul unor surse de lumină capabile să interacționeze cu mediul, adaptându-se la necesitățile de luminozitate.

Se știe, de exemplu, că energia utilizată la proiectarea și fabricarea computerelor este de trei ori mai mare decât cea consumată de acestea pe durata vieții lor utile. De asemenea, trebuie să se țină seama de consumul ridicat de energie al serverelor și motoarelor de căutare pe internet și să se găsească soluții în acest domeniu, având în vedere în special utilizarea crescândă a internetului, precum și sporirea consumului de energie care însoțește convergența tehnologică. De asemenea, este foarte importantă economia de energie care se poate realiza prin utilizarea echipamentelor interoperabile și standardizate din punct de vedere tehnologic; aceasta va frâna proliferarea de echipamente și va contribui la o mai bună exploatare a acestora, în conformitate cu dispozițiile Directivei 2005/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2005 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor consumatoare de energie ⁽²⁾.

Consumatorii pot avea o contribuție importantă la aceste economii prin utilizarea în mod corespunzător a noilor tehnologii; tot în acest domeniu, elaborarea de programe informatice și dispozitive tehnologice permite consumatorilor să vizualizeze în mod simplu și rapid informațiile necesare pentru utilizarea adecvată a echipamentelor, precum și să cuantifice economiile de energie pe care le pot realiza. De exemplu, pot limita strict timpul de funcționare a calculatoarelor și echipamentelor periferice aferente la timpul de utilizare efectivă, evitând *screensaver*-ele sau funcționarea cu consum redus, optimizând utilizarea imprimantelor etc. În general, se calculează că „consumul fantomă” pe care îl provoacă aparatele în modul „stand-by” menționat anterior poate reprezenta aproximativ 12 % din factura anuală de energie a unei gospodării, care ia proporții considerabile dacă la utilizarea incorectă a tehnologiilor se adaugă uzura morală a aparatelor. Este clar că necesitatea de a înlocui aparatele presupune cheltuieli considerabile pentru consumatori, care, în anumite cazuri, ar trebui acoperite din ajutoare sociale.

1.8 Această abordare trebuie completată cu certificări de calitate și o etichetare care să informeze precis și clar consumatorul cu privire la eficiența energetică a diverselor aparate, „amprenta ecologică sau de carbon” a acestuia etc., sensibilizând astfel cetățenii, orientând cererea și încurajând o utilizare eficientă și durabilă din punct de vedere energetic din partea acestora. Experiența care se poate dobândi în ceea ce privește TIC din domeniul audiovizual, al comunicațiilor electronice, al clădirilor inteligente, al iluminării sau din sectorul energiei electrice ar servi ca referință pentru măsurile de economisire a energiei în alte sectoare de bază în care Comisia a întreprins acțiuni, cum ar fi cel al autovehiculelor, industria prelucrătoare sau transporturile.

Comitetul solicită Comisiei să adopte o poziție activă în ceea ce privește informarea consumatorilor, a întreprinderilor, a administrațiilor etc., prin campanii de sensibilizare bazate pe diverse mijloace și suporturi media.

1.9 Comisia ar trebui să stimuleze elaborarea de indicatori standardizați și fiabili în vederea cuantificării și evaluării economiei de energie care se poate obține prin utilizarea TIC. Aceasta ar contribui la reducerea utilizării frauduloase sau înșelătoare tot mai răspândite a noțiunilor de energie „ecologică” sau „curată” ca strategie pur comercială, fără o justificare reală, demonstrabilă și cuantificabilă în ceea ce privește economia de energie și reducerea emisiilor. Stabilirea acestor indicatori ar contribui la identificarea practicilor comerciale neloiale, mai ales în cazul mesajelor comerciale care utilizează aceste argumente de „ecomarketing”.

Este important să se promoveze, în contextul privatizării și liberalizării pieței energiei, asumarea de către întreprinderi a investițiilor în favoarea economiei și durabilității energetice, ajutând întreprinderile să considere aceste investiții ca posibilități de afaceri, precum și ca o sursă de locuri de muncă stabile și calificate.

1.10 Comitetul consideră necesar să se intensifice impulsul politic în cadrul UE pentru garantarea resurselor care să permită atingerea obiectivelor propuse pentru economia de energie, prin măsuri obligatorii privind echipamentele, în vederea eliminării lacunelor planurilor naționale din acest domeniu. O intervenție comunitară în acest domeniu, prin adoptarea unei directive, ar aduce o valoare adăugată acțiunii statelor membre, fără a aduce atingere ajutorului acordat de Comisie la punerea în aplicare, la nivel național, a codurilor de bune practici și la elaborarea de studii comparative privind optimizarea energetică, care să acționeze ca factor catalizator în cadrul UE și să stimuleze întreprinderile să elaboreze rapoarte privind economia de energie.

⁽²⁾ JO L 191, 22.7.2005, p. 29.

2. Expunere de motive

2.1 Istoric

2.1.1 Comunicarea Comisiei se înscrie în următorul cadru:

- prioritățile stabilite de Consiliul European din primăvara anului 2007, care atrăgea atenția asupra necesității de a face față schimbărilor climatice, de a asigura suficientă energie, sigură și competitivă, precum și de a asigura un model de dezvoltare durabilă în secolul XXI. Consiliul a ajuns la un consens privind necesitatea de a pune politica combinată în domeniul climei și energiei la baza programului politic al UE, stabilind obiective precise și obligatorii din punct de vedere juridic, ca expresie a hotărârii sale în acest domeniu. Comisia consideră necesar ca, pe viitor, să se disocieze creșterea continuă a economiei europene, esențială pentru atingerea obiectivelor de ocupare integrală a forței de muncă și de incluziune socială, de consumul de energie. Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) ⁽³⁾ trebuie să joace un rol important în reducerea intensității energetice și în sporirea eficienței energetice a economiei;
- pachetul de măsuri adoptate de Comisia Europeană la 23 ianuarie 2008, menite să demonstreze că obiectivele indicate mai sus nu sunt doar viabile din punct de vedere tehnologic și economic, ci și că acestea reprezintă posibilități comerciale pentru mii de întreprinderi europene;
- Planul strategic european privind tehnologiile energetice, precum și alte acțiuni lansate de Comisia Europeană în diverse domenii, cu obiectivul comun de a răspunde la provocările ridicate de schimbările climatice.

2.2 Observații generale

2.2.1 Având în vedere cele de mai sus, prezenta comunicare își propune să stimuleze o dezbatere deschisă între părțile interesate din diverse domenii selecționate, cum ar fi sectorul TIC în sine, sectorul electric, clădirile inteligente și iluminarea inteligentă. Pentru aceasta este necesară lansarea unui proces de culegere și analizare a informațiilor, dar și de consultare și parteneriat, care să implice cât mai mulți actori: instituțiile europene (Parlamentul, Comitetul Regiunilor, Comitetul Economic și Social European), statele membre, industria, organismele de cercetare și consumatorii. Aceștia pot juca un rol important în utilizarea experimentală de noi echipamente și componente.

⁽³⁾ TIC cuprind componente și sisteme microelectronice și nanoelectronice, dar și tehnologii ale viitorului, cum ar fi fotonica, care ar putea oferi o putere de calcul cu mult superioară celei actuale cu un consum energetic mult redus, precum și dispozitive de iluminat de înaltă luminozitate, ușor de controlat și de o mare eficiență energetică.

Comisia ar trebui să depună eforturi sporite pentru promovarea participării consumatorilor și utilizatorilor la atingerea obiectivelor privind economia de energie prin intermediul TIC, în așa fel încât nu numai sistemele de economisire a energie să fie inteligente, ci și modurile în care le utilizează cetățenii. Există diverse proceduri care permit realizarea acestei participări la procesele de cercetare, dezvoltare și inovare, cum este cazul rețelei europene de *living labs*, care permite cunoașterea directă a opiniilor, atitudinilor și comportamentelor utilizatorilor, prin intermediul observației mecanice efectuate cu ajutorul TIC.

2.2.2 Sinergiile și acordurile de bune practici care se pot dezvolta în cadrul acestui proces vor permite încurajarea inițiativelor-pilot, consolidând cercetarea și dezvoltarea tehnologică (CDT). În domeniul specific al TIC, cercetarea privind eficiența energetică s-ar înscrie în programele naționale și regionale, în programul UE privind competitivitatea și inovarea și în programele operaționale finanțate prin politica de coeziune. În acest fel s-ar stimula evaluarea de către întreprinderi a „amprentei lor ecologice” și, pe baza acestui „diagnostic”, adoptarea de decizii bazate pe combinația dintre rețelele de comunicații avansate și energiile regenerabile pentru obținerea de economii de energie („negawați”).

2.2.3 CESE s-a pronunțat deja în diverse ocazii asupra importanței TIC pentru realizarea unei schimbări structurale și asupra importanței lor contribuții la inovare, printre altele în avizele privind nanotehnologiile ⁽⁴⁾, biotehnologiile ⁽⁵⁾, cercetarea în domeniul sănătății și, în special, în avizul privind tehnologiile informației ⁽⁶⁾. Al șaptelea Program-cadru abordează aceste aspecte în mod strict orizontal; în ceea ce privește măsurile de cercetare-dezvoltare, este esențial, din punct de vedere economic și de protecție a mediului, să se facă apel la tehnologiile cele mai moderne și să se aloce o mai mare parte din bugetul comunitar promovării cercetării și inovării ⁽⁷⁾.

2.3 Observații specifice

2.3.1 Comisia analizează cu precădere sectorul energiei electrice, care se află în prezent într-un amplu proces de schimbare, caracterizat prin liberalizarea pieței, multiplicarea rețelilor locale de energie, integrarea surselor de energie regenerabile, extinderea cogenerării și a microgenerării (microrețele, centrale virtuale), eliminarea verigilor dintre generare și consum și compensările energetice între utilizatori, precum și de noile exigențe ale cetățenilor.

⁽⁴⁾ JO C 157, 28.6.2005, p. 22.

⁽⁵⁾ JO C 234, 30.9.2003, p. 13; JO C 61, 14.3.2003, p. 22 și JO C 94, 18.4.2002, p. 23.

⁽⁶⁾ JO C 74, 23.3.2005, p. 44.

⁽⁷⁾ JO C 65, 17.3.2006, p. 9. Raportor: dl WOLF, coraportor: dl PEZ-ZINI. „Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind al șaptelea Program-cadru al Comunității Europene pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și activități demonstrative (2007-2013)”.

2.3.1.1 Îmbunătățirea rețelei electrice de la generare la distribuție – care presupune o mai mare eficiență a acestei rețele pentru evitarea pierderilor de energie – este inclusă în evaluarea Planului de acțiune privind eficiența energetică, asupra căruia CESE s-a pronunțat de curând; a se vedea avizul corespunzător ⁽⁸⁾.

2.3.1.2 Comisia analizează, de asemenea, posibilitățile de economisire a energiei pe care le oferă clădirile inteligente, utilizate atât ca locuințe, cât și ca sedii comerciale. În acest domeniu se face referire specială la dezvoltarea sistemelor de gestionare, contabilizare și vizualizare a consumului de energie, care vor avea și avantajul de a promova o mai mare sensibilizare a utilizatorilor cu privire la acest consum. Trebuie avut în vedere faptul că peste 40 % din consumul de energie în Europa are legătură cu clădirile.

2.3.1.3 În opinia Comitetului ⁽⁹⁾, trebuie găsite noi motivații culturale și noi stimulente pentru a compensa creșterea costurilor, pe de o parte, și, pe de alta, pentru a spori interesul față de:

- cercetarea pe bază de proiect;
- revizuirea metodelor de construcție;
- utilizarea de materiale de calitate superioară, care trebuie introduse în procesul de construcție;
- noi soluții structurale.

2.3.1.4 CESE reiterează ⁽¹⁰⁾ faptul că, din punctul de vedere al utilizatorului final, trebuie avute în vedere în mod corespunzător barierele care împiedică promovarea și punerea în aplicare a eficienței energetice a clădirilor din Europa: bariere tehnice, economice, financiare, juridice, administrative și birocratice, instituționale și de gestionare, socio-comportamentale, precum și barierele ridicate de lipsa unei abordări integrate (dezechilibre între sistemele de încălzire și cele de aer condiționat, ignorarea condițiilor climatice etc.).

Gospodăriile inteligente contribuie atât la calitatea vieții, la confortul și siguranța ocupanților lor, cât și la economii financiare și energetice. Conectivitatea permite accesul la serviciile de comunicații (recepție, adaptare și distribuție a semnalelor de difuzare audio și video prin intermediul undelor terestre și prin satelit, ADSL, cablu, rețea electrică), dar și la alte servicii de înaltă eficiență în ceea ce privește economia de energie, cum ar fi: detectarea scurgerilor de gaze și de apă, consumul excesiv de energie electrică cauzat de defecțiuni, controlul automat al irigațiilor, aerul condiționat.

Integrarea procedurilor, atât active, cât și pasive, pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu ale locuințelor poate reduce consumul gospodăriilor cu până la 50 %, iar combinarea energiilor curate cu sistemele mecanice de control al mediului, cu până la 70 %.

⁽⁸⁾ Avizul CESE 1513/2008. Raportor: dl IOZIA. „Eficiența energetică – Evaluarea Planurilor naționale de acțiune”.

⁽⁹⁾ Avizul CESE. Raportor: dl PEZZINI, JO C 162, 25.6.2008, p. 62. „Performanța energetică a clădirilor – Contribuția utilizatorilor finali”. Aviz exploratoriu.

⁽¹⁰⁾ JO C 162, 25.6.2008, p. 62, punctul 1.11.

2.3.2 Progresele în domeniul iluminării inteligente – iluminare interioară, exterioară și publică – permit utilizarea unor surse de lumină capabile să interacționeze cu mediul, adaptându-se la necesitățile de luminozitate. Există deja pe piață tehnologii cum ar fi diodele electroluminescente (LED) sau inovatoarele diode electroluminescente organice (OLED), care permit mari economii de energie. Aproximativ o cincime din consumul mondial de energie electrică este destinat iluminării.

2.3.2.1 CESE este în favoarea promovării și stimulării acordurilor voluntare menite să implementeze o iluminare din ce în ce mai inteligentă pentru a obține o eficiență energetică sporită în toate spațiile publice interioare și exterioare.

2.3.2.2 Încurajarea achizițiilor publice „ecologice” în cadrul ecosistemului TIC, cu scopul de a transforma această industrie într-o industrie neutră din punctul de vedere al carbonului, încheind acorduri voluntare în cadrul proiectelor-pilot, poate reprezenta o modalitate de orientare și analizare a schimbării structurale.

Comisia trebuie să depună eforturi pentru ca întreprinderile care investesc în reducerea „amprentei lor ecologice” să aibă o imagine mai bună în ochii consumatorilor și, în plus, să beneficieze de reducerea costurilor generate de economia de energie. Bineînțeles, întreprinderile trebuie să se orienteze și către reciclarea corespunzătoare a componentelor electronice, a deșeurilor și surplusurilor, în cadrul gestionării de mediu a acestora. Reciclarea ar trebui să fie prevăzută chiar în fabricarea echipamentelor, astfel încât un procent ridicat din materialele și componentele utilizate să fie reutilizabile. Dată fiind importanța acestui subiect, CESE elaborează în prezent un aviz din proprie inițiativă pe această temă, în care se va pronunța asupra sistemelor de gestionare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice.

2.3.2.3 CESE a recomandat ⁽¹¹⁾ promovarea **achizițiilor publice ecologice** prin intermediul următoarelor măsuri: definirea caracteristicilor tehnice ale produselor „ecologice”, începând cu acelea care au impactul pozitiv cel mai puternic asupra mediului; includerea costului produsului sau a ciclului de viață a serviciului în specificațiile tehnice ale acestuia; asigurarea disponibilității online a unei baze de date specifice; actualizarea directivelor CE privind achizițiile publice prin introducerea unor trimiteri la standarde, la sisteme de gestionare de mediu, la etichete ecologice și la proiectare ecologică și, în sfârșit, publicarea de planuri de acțiune naționale pentru adoptarea achizițiilor publice ecologice. Acest sprijin trebuie să vizeze în special sectorul IMM-urilor, dată fiind importanța acestuia pentru volumul producției și ocuparea forței de muncă, în concordanță cu poziția Comisiei de sprijinire a acestor întreprinderi.

⁽¹¹⁾ JO C 224, 30.8.2008, p. 1, „Producția ecologică”. Raportor: dna DARMANIN.

2.3.3 TIC ocupă o poziție privilegiată în ceea ce privește reducerea efectelor schimbărilor climatice ⁽¹²⁾, în măsura în care produsele și serviciile acestora pot contribui la înlocuirea de bunuri și la reducerea volumului călătoriilor (de exemplu, prin promovarea sistemului de videoconferințe). De asemenea, se poate reduce în mod considerabil consumul de energii primare și, prin urmare, emisiile de CO₂, prin introducerea, de exemplu, de noi forme de muncă (munca la distanță – *teleworking*), facturarea electronică, învățarea la distanță sau utilizarea de formulare online.

2.3.3.1 Întreprinderile pot găsi noi surse de venituri furnizând soluții TIC pentru serviciile care contribuie la sporirea eficienței altor sectoare, cum ar fi:

- promovarea căutării și concretizării posibilităților de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră;
- elaborarea de cataloage cu posibilități de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră pentru întreprinderi sau sectoare industriale;
- promovarea în cadrul întreprinderilor a dezvoltării de proiecte de sprijinire a eficienței energetice;
- identificarea posibilităților de reducere a emisiilor în servicii;

Bruxelles, 4 decembrie 2008

Președintele Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

- luarea în considerare a emisiilor de gaze cu efect de seră ca „indicator al costurilor-veniturilor” la evaluarea noilor proiecte.

2.3.3.2 Crearea de „birouri pentru schimbările climatice” în cadrul întreprinderilor din sectorul TIC poate reprezenta un aspect pozitiv. Aceste birouri pot avea, printre altele, următoarele funcții:

- o exploatare sporită a energiilor regenerabile sau excedentare;
- asigurarea conformității proceselor cu politica energetică a organizației, îmbunătățind eficiența energetică a proceselor respective;
- identificarea celor mai bune acțiuni deja întreprinse în cadrul diverselor operațiuni efectuate și promovarea acestora în viitor;
- stabilirea de obiective de reducere a emisiilor de CO₂;
- realizarea certificării sistemului de gestionare energetică de către un organism extern;
- realizarea unei diagnosticări energetice, identificând punctele cu cel mai mare consum.

Secretarul general al Comitetului Economic și Social European
Martin WESTLAKE

⁽¹²⁾ Potrivit datelor furnizate de *International Telecommunications Union* (ITU), acest sector ar putea contribui la reducerea emisiilor de CO₂ cu peste 48,4 milioane de tone în alte sectoare conexe dacă se aplică în mod corespunzător soluțiile bazate pe telecomunicații (sănătate, mobilitate urbană, administrații publice etc.).